PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SVOBODNEGA TRŽAŠKEGA OZEMLJA

Leto IV - Cena 10 lir - 6 jugolir - 2.50 din | TRST torek, 13. aprila 1948 | Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. postale | Štev. 870

UMIK

Ko smo 21. preteklega meseca v našem listu komentirali tristranski predlog imperialistov glede ponovne priključitte Trsta k Italiji, smo takoj poudarili, da niso mislili resno in da jim po treh letih njihovega vladanja v mestu nihče pameten več ne verjame, da bodo zapustili naše mesto, dokler jih na to ne bo prisilil zmagoslaven pohod demokratičnih množic. Tudi v Italiji je bil njihov volivni manever pri priči razkrinkan in ugotoviti so morali, da italijanskemu ljudstvu ne bodo z varljivimi obljubami mogli prikriti težkih notranjih problemov, ki jih mora rešiti in ki bodo rešeni le tedaj, če bo zmagala ljudska fronta.

Le v Trstu je legaško-giuntovsko vodstvo pisarilo, po svojem časopisju — po zgledu vseh vojnih hujskačev — da bo Trst priključen k Italiji tudi brez pristanka Sovjetske zveze, organiziralo šušljaško kampanjo, da bodo vsak čas v mestu karabinerji in bersaljerji; dalo je lepiti in trositi lepake in letake, ki ne govorijo več samo o Trstu, temveč zahtevajo že vso Istro; začelo z nabiranjem podpisov za priključitev itd. Vse to pa naj bi bila priprava za «ogromno» manifestacijo, ki jo je radio «Glas Amerike» napovedal za četrtek in katere «se bo udeležilo 50 tisoč oseb in kjer bo patriotizem dosegel vrhunec» itd., ki jo včeraj mimogrede omenja tudi fašistični «Lunedì» ter o čemer je te dni šla govorica od ust do ust...

Toda, ko so bili letaki že skoraj vsi raztreseni in trikolorni lepaki že natiskani, je prišla vest, da je predstavnik ameriškega zunanjega ministrstva poudaril, da ameriške in angleške čete ne bodo zapustile Trsta — ne dokler Trst ne bo priključen Italiji — temveč, dokler Varnostni svet ne bo imenoval tržaškega guvernerja in da bodo te čete ostale, dokler bo to smatral guverner za potrebno.

Vest je na legaške glave, ki jih je predlog od 20. marca razgrel do abnormalne temperature, delovala tako, kot da jih je nekdo potisnil v škaf mrzle vode.

Takoj nato pa se je izvedelo, da so vse tri zapadne sile glede prvotnega predloga začele uporabljati blažje besede in nasvete ter povabile Sovjetsko zvezo na posebno konferenco prve dni maja v Parizu. Čeprav je tudi ta predlog po svoji vsebini izzivalen, ker izključuje od posvetovanj Jugoslavijo, ki je na vprašanju Trsta najbolj zainteresirana ter hkrati upošteva in vabi Italijo, vendar pa se vlada ZDA v noti to pot ne poslužuje enostranskih pretenj za primer, da Sovjetska zveza ne bi pristala temveč celo pravi, da bo hvaležna, če bi Sovjetska zveza izrazila svoje mnenje.

Temu se pridružuje še izjava generala Airey-ja, v kateri poudarja, da zadnje upravne reforme niso v nasprotju z mirovno pogodbo.

Tako so torej imperialisti ponovno dokazali, da jim se niti ne sanja o tem, da bi zlepa zapustili Trst in ga prepustili Italiji za vsako ceno, kakor so mislile razgrete legaško-giuntovske glave. Po eni strani je namreč Trst zanje preveč pripravna vojaška baza proti napednim vzhodnim državam, po drugi strani pa — kot že omenjeno — prav dobro opažajo, da so demokratične množice v Italiji vedno večje in močnejše, kar italijanske in ameriške magnate seveda zelo vznemirja. Zato Truman svoje tako «ljubljene prijatelje» v Italiji — dokler je volivna kampanja še v teku — s svojimi predlogi le — zavaja.

In v tej živčni igri imperialistov, ki žico napenjajo in popuščajo kakor je njim prav, so se znašli tržaški vročekrvni «patrioti» ponovno kakor muha v vrelem močniku. Pred dvajsetimi dnevi se jim je zdelo, da je njihovega tavanja konec, da je novica «o pravičnem predlogu» tista prava trdna točka, in oprijeli so se je kot pijanec plota.

In zopet — nič. Razočaranje. In velika manifestacija?

Kaj bi ž njo, ko pa je že «plebiscitarno podpisovanje» v nedeljo tako strašno klavrno izpadlo. Zastonj so bile vse prirave, čeprav so jih tako pazljivo organizirali in vnaprej izračunali ter posamezne potekrat ti «i tre grossi» zasvirajo — umik.

Odgovor vlade FLRJ na angloameriško noto glede Tržaškega ozemlja

Angloameriška VU ne spoštuje prevzetih mednarodnih obveznosti

VLADI ZDA IN ANGLIJE STA SABOTIRALI IMENOVANJE GUVERNERJA; NJUNA VU V TRSTU PA JE RAZPUSTILA LJUDSKE ODBORE, UVEDLA POLICIJSKI TEROR, POSTAVILA BREZ VOLITEV CONSKE IN OBČINSKE SVETE, IZ KATERIH SO IZKLJUČENI PRESTAVNIKI 110.000 ČLANOV SIAU IN PRESTAVNIKI SLOVENCEV TER FRONTE ZA NEODVISNOST; OVIRALA PRIDOBITEV PRVOTNIH SLOVENSKIH PRIMKOV IN SLOVENSKO KULTURNO DELOVANJE — VU JE NEPOSREDNO ODGOVORNA ZA TERORISTIČNA DEJANJA, POSTAVLJA TRST V GOSPODARSKO ODVISNOST OD ZDA, SABOTIRA INDUSTRIJO IN S POŠTNIM, FINANČNIM IN VALUTNIM DOGOVOROM Z ITALIJO KRŠI MIROVNO POGODBO; PREPREČUJE ENOTNOST OZEMLJA IN USTVARJA NEGOTOV POLITIČNI IN GOSPODARSKI POLOŽAJ

BEOGRAD, 12. (ATI) — *Jugoslovanski zunanji minister Stanoje Simič je izročil poslanikom ZDA in Velike Britanije v Beogradu odgovor jugoslovanske vlade na note britanske vlade glede Tržaškega ozemlja, h katerim tudi ameriška vlada izjavlja, da se pridružuje.*

Jugoslovanska nota se najprej sklicuje na trditve v noti britanske vlade, češ da so na področju Tržaškega ozemlja, ki ga upravljajo jugoslovanske oblasti, nastale bistvene spremembe političnega, gospodarskega in socialnega značaja in da jugoslovanska vojna uprava ni spoštovala obstoječih zakonov in institucij. Te trditve so se nanašale predvsem na agrarno reformo, ustanovitev zavodov za socialno skrbstvo in gospodarskih zadrug ter ustanovitev ljudskih sodišč.

V svojem odgovoru jugoslovanska vlada ne zanikuje, da so nastale te vrste spremembe v primeri s položajem iz fašistične dobe, toda pripominja, da bi bilo dejansko nerazumljivo, da se po zmagi demokratičnih sil nad fašistično državo ne bi spremenile institucije in zakoni, ki so bile svojčas podlaga te države. Sicer pa se je kaj takega dogodilo tudi v drugih bivših fašističnih državah z uvedbo prave demokracije.

Tako so bile v Julijski krajini, kjer so se Slovenci, Hrvati in Italijani borili z zavezniki in prispevali k uničenju fašističnega režima, odpravljene že v času 1942 do 1945. institucije tega režima in se je ustanovila ljudska oblast. S tem v zvezi se jugoslovanska nota sklicuje na izjave, ki jih je svojčas podal major Arthur Tucker, poveljnik anglo-ameriške misije, ki je ob priliki volitev za osvobodilne odbore, ki so bile med vojno, izjavil da se ljudstvo na ta način pripravlja na svobodno življenje v času mira. Zaradi tega je razumljivo, da jugoslovanska vlada ne bi mogla — kakor bi hotela britanska nota — odpraviti na svojem področju teh odborov, ker bi to bilo v nasprotju z interesi ljudstva Julijske krajine in z vojnimi nameni, za katere se je to ljudstvo borilo ob strani zaveznikov, in tudi v nasprotju z načeli s teheransko in jaltsko izjavo ter s haaško konvencijo.

Zato je jugoslovanska vojaška uprava pustila v celoti oblasti, ki jih je našla, in jim poverila upravo ter si pri tem pridržala razen nadzorstva, samo pravico urejevanja odnosov z inozemstvom. V istem duhu je jugoslovanska vojaška uprava sprejela agrarno reformo in institucije ljudske oblasti.

Omenjena britanska nota dalje zatrjuje, da je jugoslovanska vojaška uprava odpravila na svojem upravnem področju svobodo misli in politične pravice prebivalstva, da je prepovedala obstoj strank, ki nasprotujejo komunizmu in da je omejila svobodo tiska. S tem v zvezi navaja nota primer «istrskega odbora» (CLN) in prepoved prodaje listov «Voce libera» in «Giornale di Trieste» na jugoslovanskem področju. Jugoslovanska vlada odgovarja, da je nerazumljivo, čemu se Velika Britanija s tem v zvezi poslužuje izjav omenjenega odbora, ki skuša podpihovati narodnostno mržnjo med Slovenci in Hrvati na eni strani ter Italijani na drugi strani in čigar člani skrivajo svoja imena pred javnostjo verjetno zaradi svoje fašistične preteklosti.

Nota jugoslovanske vlade izjavlja na to, da na področju, ki ga upravlja Jugoslavija, vse stranke, ki so registrirane, lahko svobodno delujejo in brez vsakih težkoč. Sedaj delujejo tam štiri stranke. Vse tri narodnosti področja uživajo politično svobodo, kakor je to razvidno iz sestava organizmov ljudske oblasti. Glede prepovedi omenjenih dveh listov poudarja nota, da sta omenjena dnevnika žalila čast jugoslovanske vojske in podpihovala narodnostno mržnjo. S tem v zvezi ugotavlja jugoslovanska vlada, da je tudi zavezniška vojaška uprava s proglasom št. 47 določila ukrepe proti vsakomur, ki deluje proti anglo-ameriškim silam.

Glede napadalnih namenov, ki jih britanska vlada v svoji noti pripisuje jugoslovanski vladi, izjavlja slednja, da je ta obtožba samo pretveza, da se prikrijejo anglo-ameriški nameni podaljšati bivanje njihovih čet na Tržaškem ozemlju z izgovorom, da ga morajo braniti pred jugoslovanskim napadom.

Jugoslovanska nota govori nato o politiki britanske vlade glede Tržaškega ozemlja in posebno o sistematični odklonitvi imenovanja guvernerja. Jugoslovanska vlada je prisiljena ugotoviti, da med tem ko njena vojaška uprava na Tržaškem ozemlju spoštuje mednarodne obveznosti, ni najti na strani zavezniške vojaške uprave podobnega spoštovanja številnih norm mednarodnega značaja.

Posebno izvaja ZVU politiko narodnostne diskriminacije. Nota omenja nato razpust ljudskih odborov, uvedbo policijskega terorja in ustanovitev tako imenovanih conskega in občinskega sveta v Trstu, v katerih so izključno predstavniki političnih strank, ki predstavljajo samo manjšino tržaškega prebivalstva, pred vsem elementi, ki so se priselili v mesto za časa fašizma ali pa po 10. juniju 1940. in nimajo zaradi tega pravice do tržaškega državljanstva. Povsem izključeni so predstavniki SIAU, ki je s svojimi 110.000 člani najmočnejša politična skupina Tržaškega ozemlja. Ravno tako je izključena celo Fronta za neodvisnost in predstavniki Slovencev.

V vsem javnem življenju tega področja se razen tega opaža tendenca, ki je nasprotna političnim strankam, tisku, sindikalnim, kulturnim in športnim organizacijam ter gospodarskim ustanovam onega dela, ki predstavlja večino prebivalstva in pred vsem demokratičnih sil. S tem v zvezi navaja nota številne primere take politike zavezniških oblasti: ovire za svobodo združevanja in omejitve ustanavljanja društev (kakor je primer združenja invalidov v osvobodilni borbi in Rdečega križa za Tržaško ozemlje), teroristično postopanje civilne policije, ukrepi proti svobodi tiska in še posebej proti demokratičnim listom, procesi proti partizanom, ovire proti kulturnemu delovanju slovenskega prebivalstva (šole, gledališča itd.) v nasprotju z določbami mirovne pogodbe z Italijo (med drugim prisotnost v slovenskih šolah fašističnih elementov, ki so prišli iz Jugoslavije in prepoved uporabljanja slovenske krajevne radijske postaje); ovire prebivalcem slovenskega izvora, da si pridobijo prvotne priimke itd.

Nota zaključuje z ugotovitvijo, da zavezniška vojaška uprava s to diskriminacijsko politiko v škodo tržaških demokratičnih množic hrabri ostanke fašizma, ki jim dovoljuje, da svobodno izvajajo svojo teroristično in revizionistično delovanje, ter je tako neposredno odgovorna za teroristična dejanja proti tržaškemu demokratičnemu prebivalstvu. Ko je na primer jugoslovanska vlada protestirala zaradi terorističnih dejanj, ki jih je italijanska akcijska republikanska stranka izvršila v Istri, in je zahtevala njen razpust, je britanska vlada odgovorila, da tega ne more napraviti, ker da gre za «demokratično» stranko.

Jugoslovanska nota govori nato o gospodarskem položaju tržaškega področja in obtožuje zavezniško vojaško upravo, da postavlja mesto v gospodarsko odvisnost od inozemstva, v praksi od ZDA. Politika zavezniške vojaške uprave povzroča neaktivnost tržaške industrije, čeprav je znano, da edino delo lahko ustvari blaginjo v mestu. Ta politika je povzročila veliko brezposelnost in težak gospodarski položaj. Finančni primanjkljaj se računa za samo 6 mesecev na celih 15 milijard lir, kar predstavlja breme okoli 280 lir dnevno na osebo, kar je enako 8400 liram mesečno. Politika zavezniške vojaške uprave, nadaljuje nota, gre za tem, da prepreči, da bi Tržaško ozemlje postalo neodvisno in ga hoče napraviti odvisnega od ZDA (kakor praktično dokazuje dovolitev 20 milijonov dolarjev kot pomoč ZDA Tržaškemu ozemlju) ter ustvarja hkrati mnenje, da Tržaško ozemlje ne more živeti samostojnega življenja.

KRŠITVE MIROVNE POGODBE

Druga kršitev načela neodvisnosti Tržaškega ozemlja je neenako postopanje zavezniške vojaške uprave do Jugoslavije in do Italije v odnosih s tem ozemljem. Poštna konvencija, sklenjena z Italijo predstavlja pravo poštno unijo in predstavlja torej kršitev člena 24, točke 4, dodatek 6 mirovne pogodbe. Se jasnejša kršitev tega člena je finančni in valutni dogovor, sklenjen 9. marca 1948 med anglo-ameriškim področjem Tržaškega ozemlja in italijansko vlado. Vse to ustvarja samo položaj, ki je v izključno prednost Italije.

Glede odnosov med anglo-ameriškim in jugoslovanskim področjem Tržaškega ozemlja je jugoslovanska uprava vedno napravila vse, da bi prišlo do združitve obeh področij, toda to je bilo nemogoče zaradi zadržanja zavezniške vojaške uprave, tako da se jugoslovansko področje smatra v odnosih z anglo-ameriškim področjem kot inozemstvo

Jugoslovanska nota govori nato o zadnjih obiskih zavezniških bojnih ladij v Trstu, s čemer so se povečali vojaški kontingenti, ki jih določa mirovna pogodba, ter poročilo poveljnika anglo-ameriških čet, ki je netočno, v kolikor se nanaša na politični in gospodarski položaj

Vlada FLRJ končno izjavlja, da toži politika ZVU na Tržaškem ozemlju za tem, da ustvari negotov politični in gospodarski položaj, ki naj bi opravičil podaljšanje anglo-ameriške okupacije in povzročil spore med Jugoslavijo in Italijo. Jugoslovanska vlada zaradi tega odločno protestira proti tej politiki, ki je v škodo interesov Tržaškega ozemlja in dobrih odnosov med Italijo in Jugoslavijo ter predstavlja razen tega neposredno kršitev mirovne pogodbe z Italijo in mednarodnih obveznosti sploh.

Fašisti mečejo bombe v Gradiški

Policija brani napadalce pred napadenimi

Da bi podprli volivno zborovanje, ki so ga imeli včeraj šovinisti v Gorici, so tudi tržaški «strategi» poslali na pomoč tri kamione svojih «nadebudnih», da bi s svojimi «junaškimi dejanji» podprli zborovanje.

Ko so se sinoči vračali nazaj proti domu, so nosili poleg italijanske še tržaško zastavo in prepevali fašistične in monarhistične pesmi. Eden od treh kamionov se je med potjo ustavil v Gradiški. Svojat je ob kriku «Savoia» skočila s kamiona in vrgla bombo proti Ljudskemu domu v Gradiški. Na srečo ni bilo žrtev in so le malo poškodovali najbližji vogal poslopja.

Ob eksploziji so prišli ljudje iz hiš in ko so videli, zakaj gre, so nagnali izzivače. V tem je prišla policija in vzela napadalce pod svojo zaščito. Da bodo bolj varni, sta se odpeljala dva policaja celo skupaj z njimi na kamionu dalje.

Toda glej ga spaka. Na pol poti med Gradiško in Zagrajem je eksplodirala še ena bomba, ki so jo imeli skvadristi s seboj. Policija sicer trdi, da je bombo vrgel nekdo s ceste, kar pa ne bo držalo, ker tam nikdo ni pričakoval takih izletnikov.

Med kričači ni sveda tudi manjkala tržiška dobro znana terorista «Lo Faro» in «Intrepido». Ljudstvo v Gradiški pa je ostalo mirno, vendar je pripravljeno, da bo napade izzivačev vedno dostojno odgovorilo.

V nedeljo je na Montebellu manifestiralo čez 50.000 ljudi

ZA SPOŠTOVANJE MIROVNE POGODBE ZA DELO, NEODVISNOST IN ZA MIR

Tržaško demokratično ljudstvo ne bo dovolilo izzivanj - Sile miru vsega sveta ne bodo dovolile novega klanja

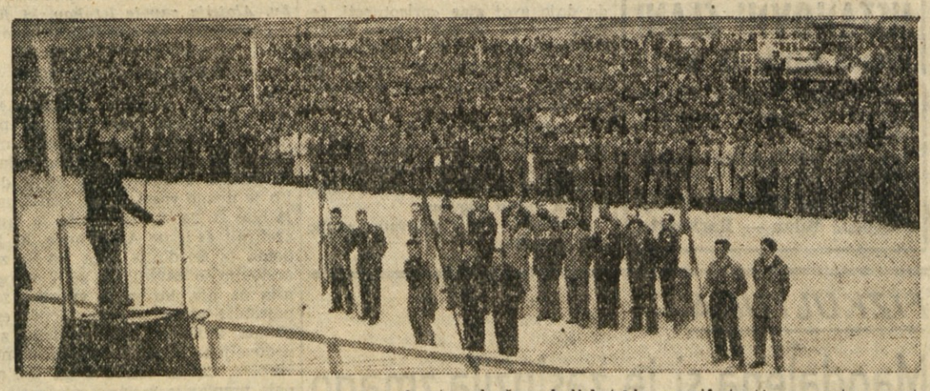

V nedeljo zjutraj, ko je ponovno tržaško demokratično ljudstvo dokazalo svojo povezanost s partizani ter je s svojo ogromno udeležbo še potrdilo ljubezen do borcev za svobodo. Veličastna nedeljska manifestacija je bila prirejena v proslavo IV. obletnice ustanovitve prve italijanske partizanske brigade našega ozemlja, brigade «Trieste».

Po ulicah, ki vodijo na Montebello je bilo vse živo; povsod praznično razpoloženje. Pri vhodih in na tribunah so viseli veliki napisi, ki so slavili tržaško brigado in pozivali ljudstvo v borbo za mir in bratstvo med narodi in v borbo proti imperializmu. Vojaška uprava je sicer odobrila partizonom uporabo Montebella za to manifestacijo in to samo zato, ker je mislila, da jih bo tako lahko potisnila iz centra mesta in jih odtrgala od tržaškega demokratičnega ljudstva. Toda ta manifestacija je bila jasen dokaz, da so danes ljudstvo in partizani ena sama fronta, združena bolj kot kdaj koli.

Vedno večje množice so prihajale na Montebello ter z nestrpnostjo pričakovale govorov. Pred glavno tribuno je bilo predstavništvo brigad s svojo zastavo; ob straneh pa so bile zastave Zveze primorskih partizanov. Okrog teh zastav je bilo zbrano ljudstvo in pa partizani, medtem ko sta godba «Rinaldi» in godba iz Campor igrali himne osvobodilne borbe.

Točno ob 10.30 je otvoril manifestacijo tov. Joco, ki je pozval najprej vse navzoče, da počastijo padle borce za svobodo in neodvisnost, ki so dali svoja življenja v borbi proti nacifašizmu, z enominutnim molkom, nakar je godba «Rinaldi» zaigrala himno padlim.

Nato je spregovoril tov. Gasperini, politični komisar IV. bataljona Tržaške brigade, ki je rekel med drugim sledeče: «Vojaška uprava nam ni dovolila, da bi imeli to svojo manifestacijo v centru mesta, obenem za dopušča, da ubijajo neofašistične tolpe na tržaških ulicah naše delavce. Vojaška uprava je prav tako sistematično odbila uporabo mestnih dvoran za kongres partizanov, obenem pa jim je dalo na razpolago fašističnim in šovinističnim tolpam Trsta.

Prav te dni smo imeli priliko slišati «zgodbico» o osvoboditvi Trsta. Polkovnik Fonda je namreč izjavil, da je Trst osvobodilo 11 brigad, ki jih seveda ni nihče videl. Vprašali bi samo polkovnika Fonda, kje je bil, ko smo se mi borili v gozdovih? (med množico se čujejo vzkliki «Z Nemci»). Danes brani polkovnik Fonda guardio civico, X Mas in repubblichine in to še celo tisto guardio civico, ki je izročila SSovcem mlade žrtve ulice Massimo D'Azeglio». Poudaril je poziv vseh partizanov, ki hočejo, da se združijo vsi tržaški demokratični prebivalci v enotno fronto v borbi za ohranitev največje pridobitve miru».

Za njim je spregovoril v slovenščini tov. Miro Kenda brigadni politični komisar, ki je izjavil:

«Ko smo se pred štirimi leti na današnji dan zbrali partizani pri Cepovanu in organizirali prvo večjo italijansko edinico, smo mislili, da nam bo po zmagi zasijala svoboda. Toda to naše upanje se po zmagi ni popolnoma uresničilo», je dejal politkomisar brigade «Trieste».

Danes smo se morali zbrati na tem mestu in ne na velikem trgu v središču mesta, ker nam je VU to zabranila. Pač pa se nadaljujejo vedno bolj pogosto napadi na demokratično ljudstvo in marsikateri antifašistični borec je padel pot žrtev zahrbtnih napadov neofašističnih tolp. Zdi se nam, da se vedno bolj povračamo v čase fašizma in nacizma.

Vendar bodo ostale vse njihove nakane brez uspeha, kar je bilo razvidno iz političnih dogodkov zadnjih dni. Ko so demokratične dežele v zvezi z berlinskimi dogodki pokazale zapadnemu imperializmu zobe, se je ta takoj umaknil.

Tudi glede vrnitve Trsta Italiji, s katero so zapadne sile hotele napraviti politični manever, ki naj bi okrepil majave pozicije De Gasperijeve stranke v Italiji, se je položaj precej izpremenil, ker so množice sprevidele pravi namen te špekulativne ponudbe. To se je videlo tudi iz zadnje note zapadnih sil, ki vabijo Sovjetsko zvezo meseca maja na posebno konferenco, kjer naj bi razpravljali o tržaškem vprašanju.

Tudi pri spremembah iz vojaške v civilno upravo, ki jo te dni upeljujejo v Trstu, delajo za kulisami. V civilno upravo niso povabili niti enega ljudskega zastopnika, temveč so pridržali v tej samo svoje podrepnike.

Dejstvo je, da je Trst edina dežela v povojni Evropi, kjer še nismo imeli svobodnih volitev.

Tržaško demokratično ljudstvo bo vztrajalo v svoji borbi za boljšo bodočnost Trsta in za ponovni procvit njegovega blagostanja. Borili se bomo vztrajno do zmage; bodite prepričani, da bomo to zmago tudi dosegli, ker je z nami večina prebivalstva in so z nami tudi vse demokratične sile sveta».

Po končanih govorih, ki jih je ljudstvo nagradilo z navdušenim ploskanjem so vsi pevski zbori zapeli ob spremljavi godbe «Rinaldi» in godbe iz Campor pesem «Na juriš», ki je navdušil vse navzoče.

Tov. Joco, ki je zaključil manifestacijo, je izjavil, da se bo tržaško ljudstvo, na čelu katerega bodo vedno partizani, borilo še nadalje za desego svojih pravic, za katere so dali svoja življenja najboljši izmed nas.

«Pred nami je prvi maj praznik delovnega ljudstva», je izjavil. «Zato je naše geslo «*Vsi in vse za prvi maj!*»

Zaključil je s pozdravom «Smrt fašizmu, svoboda narodu!», nakar so se začeli ljudje razhajati.

Ta manifestacija bo ostala za vedno zapisana v srcu vsakega demokrata, ki bo še okrepil *svojo borbo za mir in neodvisnost;* obenem bo pa svarilo vsem provokatorjem.

Kolumbija zasužnjena dolarskim imperialistom

BOGOTA, 12. — Ves včerajšnji dan so se v prestolnici ponavljali spopadi po ulicah. Pozneje so javili, da se je sestavila nova koalicijska vlada iz 6 liberalcev, 6 konservativcev in 1 neodvisnega. Kljub temu pa so proglasili obsedno stanje in vojaštvo je dobilo nalog, naj strelja na vsakogar, ki ga dobi na ulici. Po še nepotrjenih vesteh je med boji bilo 600 mrtvih.

Kakor smo že včeraj poročali, je ves reakcionarni tisk zagnal krik, češ da so vstajo organizirali komunisti. Predsednik Perez in vladni krogi pa so izrabili priliko ter obtožili Sovjetsko zvezo vmešavanja. Kakor svojčas Čile in Brazilija tako je sedaj kolumbijska vlada po ukazu svojih imperialističnih gospodarjev prekinila odnose s Sovjetsko zvezo. To je nov dokaz, da južnoameriške države druga za drugo popolnoma izgubljajo svojo neodvisnost in postajajo sužnje ameriškega imperializma, ki se pri zasledovanju svojih imperialističnih ciljev poslužuje Hitlerjevih metod.

VARSAVA. — V nedeljo so po vsej Poljski proslavili z velikimi manifestacijami tretjo obletnico osvoboditve zapadnih ozemelj.

LONDON. — V Londonu so odkrili spomenik bivšemu predsedniku ZDA Rooseveltu.

DA SE PREPREČI DELOVANJE VOHUNOV

Novi ukrepi sovjetskih oblasti v Berlinu in na Dunaju

BERLIN, 12. — Sovjetska vojaška uprava je izdala odredbo, s katero prepoveduje dajati sleherno informacijo o političnih, trgovskih in drugih zadevah sovjetskega področja kateri koli organizaciji ali posamezniku zapadnih področij vštevši funkcionarje vojaških misij v Nemčiji.

Hkrati so ukinili ameriško postajo za prvo pomoč na avtomobilski cesti, ki veže Berlin s Helmstedtom in ki je bila postavljena za zimski čas na podlagi sovjetsko-ameriškega dogovora. Na zahteva sovjetskih oblasti so ukinili tudi britansko postajo za prvo pomoč

Sovjetske oblasti so tudi sporočile, da od 15. aprila dalje ne bodo obnovili Američanom in Britancem pooblastila, da ostanejo na telefonskih postajah, ki vežejo Berlin z zapadnimi področji.

Tudi glede letalskega incidenta v Gatowu so Britanci po velikem hrupu, ki so ga dvignili, končno pristali na sovjetsko zahtevo za imenovanje preiskovalne komisije, sestavljene izključno iz britanskih in sovjetskih predstavnikov

Z Dunaja poročajo, da so sovjetske oblasti tudi tam uvedle strožje nadzorstvo na demarkacijski črti med sovjetsko in ostalimi conami. Včeraj so sovjetske oblasti na demarkacijski črti zahtevale od potnikov redne dokumente.

Komisar angleške vojske general Galloway je zaradi teh ukrepov protestiral in zahteval razgovor s sovjetskimi oblastmi.

General Kurasov je odgovoril, da ne more pristati na razgovor.

PRVI DAN PROCESA PROTI VOHUNSKI SKUPINI V LJUBLJANI

Slovenska demokratska zveza povezana z vohuni proti FLRJ

Vojni zločinec Bitenc ni mogel najti v Sloveniji sodelavcev za svojo vohunsko službo - Tajinstveni mister Pap v Trstu

LJUBLJANA, 12. (ATI) — Danes se je začela pred vrhovnim sodiščem v Ljubljani razprava proti 12 članski skupini agentov tuje vohunske službe. Na čelu skupine je vojni zločinec, bivši domobranski major in četniški komandant Bitenc Mirko. Med obtoženci so tudi en duhovnik in tri ženske. Pripadniki skupine so bili v službi tuje vohunske organizacije ter organizirali oborožene tolpe, ki naj bi delovale v Jugoslaviji. V inozemstvo so pošiljali pozive za tujo oboroženo intervencijo v Jugoslaviji ter vohunska in klevetniška poročila o sedanjem jugoslovanskem režimu in o položaju v Jugoslaviji.

Te akcije so vršili v povezavi s Slovensko demokratsko zvezo v Gorici in Trstu in z njenimi voditelji dr. Kacinom, dr. Tonijem in drugimi elementi, ki so držali zvezo med raznimi sekcijami v Gorici in Trstu ter z oboroženimi tolpami. Obtoženci so imeli stike tudi z visokimi oficirji italijanskih demokristjanskih sil, ki so se pogajali z Demokratsko zvezo na raznih razgovorih v Vidmu, Gorici in Montevecchio glede odstopa nekaterih področij za vežbanje tolp in dobavljanje orožja.

Bitenc je organiziral belogardistično armado v vzhodni Sloveniji, držal zvezo med četniki in gestapom in ukazal ustreliti zdravnika dr. Demšarja, Marjanco Jereb in Terenzijo Kapac, ki so pomagali osvobodilnemu gibanju, ter dva vojaka, ki so ju ujeli. Pozimi 1942-1943 je izročil Nemcem 16 angleških in ameriških letalcev, ki so se rešili s padali. Za to je dobil od gestapa 20.000 mark. Leta 1946 je skupno z nekim Lenčem, Contalo in drugimi deloval za neko vohunsko organizacijo. Obtoženec je prišel tajno v Jugoslavijo in je pred tem dobil od vojnega zločinca Mihe Kreka navodila za organizacijo vohunske mreže. Stopil je v stik s tujo vohunsko organizacijo in jo po Kacina in Tonija povezal z voditeljem vohunske službe v Gorici, ki je bil znan pod imenom «Berlin», ter s tajinstvenim misterjem Papom v Trstu.

V marcu in aprilu 1946 je organiziral v Italiji belogardistično oboroženo tolpo, ki so jo sestavljali Zekelj, Labolis in štirije drugi. Upal je, da bo okrog te skupine stvoril večjo skupino v Sloveniji. Toda slovensko prebivalstvo je s svojo politično zrelostjo to onemogočilo, tako da ni mogel najti niti enega člana za novo tolpo.

Obtožnica proti bivšemu novinarju Reharju, ki je bil že pred vojno agent neke tuje države, navaja, da je v aprilu 1947 zopet stopil v stik s predstavnikom te države v Ljubljani in se zopet stavil na razpolago svojim prejšnjim gospodarjem. Delal je pod imeni Peter in Stanko. Predstavnik tuje državemu je dal nalog, naj najde zanesljivega kurija, ki bi za 2000 dinarjev mesečno nosil filme poročil v cerkev Sv. Frančiška v Ljubljani, kjer bi jih izročil neki drugi osebi.

Duhovnik Zor Vinko je prejel nalogo, da organizira vohunsko mrežo v Ljubljani, in si dobil za sodelavca Doklerja in Kokalja. Držal je zvezo med njima dvema in Bitencem

Obtoženi Žekar Aleksander, agent vohunske organizacije Mihe Kreka in bivši gestapovski agent je ukazal nekemu Milacu, naj piše pismo predsedniku Trumanu z zahtevo po oboroženi intervenciji proti Jugoslaviji. Pismo je bilo odposlano s pomočjo vohunske službe.

Razprava se nadaljuje ob navzočnosti velike množice ter številnih jugoslovanskih in tujih novinarjev.

Dvojna mera v šoli

Odprto pismo g. Šuligoju

Openske matere so poslale didaktičnemu ravnatelju na Opčinah g. Šuligoju naslednje odprto pismo:

«Ko smo vas dne 19. februarja t. l. ponovno opozorile, da zavzemate na šoli dvojno mero v presojanju apolitičnosti šole kot jo zahteva VU, ste nam zagotovili, da niste vedeli, da je g. kaplan Živec delil med učno uro po razredih «Pastirčka». Nadalje ste nam zagotovili, da boste po odloku okrožnice višjega šolskega nadzorništva zabranili razdeljevati med šolskim poukom kakšne koli knjige, ki niso predpisane po učnem načrtu. V četrtek 8. t. m. je g. kaplan Živec ponovno razdeljeval «Pastirčka» med učno uro po razredih, čeprav ste ga vi seznanili z vsebino omenjene okrožnice.

Kot didaktičnega ravnatelja naše šole, g. Šuligoj, vas smatramo odgovornega za to, kar se godi na naši šoli. Vaše zavzemanje dvojne mere glede apolitičnosti šole, ko postopate strogo, kadar gre za demokratičen tisk in zatisnete eno oko (ali pa obe) v drugih primerih, ko katehet v šoli ne upošteva odlokov višje šolske oblasti, nam je jasen dokaz, v kateri tabor spadate.

Na Opčinah je taka-le navada: One, ki dano obljubo ne izpolnijo, ki govore tja v en dan, kratko malo prekrstimo in jim damo primerna imena, od katerih pa nobeno ni častno za didaktičnega ravnatelja».

Sledijo podpisi

Resnici na ljubo

Med raznimi «verodostojnimi» poročili iz Doline je «Demokracija», glasilo Trumanove «demokracije», tiskano v slovenščini, napisalo tudi nekakšno poročilce o dogodku od 11. marca, ki se je pripetil Prašlju Ježku. Ta plevel na njivi «prave» demokracije piše, da se stanovanje tega poštenega in zavednega vaščana napadli neki ponočnjaki in sicer vaški komunisti.

Pošteni Dolinčani pa temu lističu odgovarjajo, da je bil ves napad na Prašljevo stanovanje takšen. Skupina domačinov, ki ga je imela par kozarcev pod kapo, je malo porazgrajala pred vrati njegovega dvorišča, ker se ta ni udeležil udarniškega dela za napeljavo vode. Res je nato policija te ljudi aretirala ter da jim je Prašelj po zaslišavanju odpustil z izgovorom, da jim odpušča kot demokrstjanski svetnik. Zato se mu sicer vaščani zahvaljujejo *toda za batine čerinov nikdar.* Toliko resnici na ljubo.

Surovež

V soboto okrog poldne je poveljnik policijske postaje na Proseku ustavil šestletnega otroka, ki je nosil na glavi titovko, mu na divjaški način med preklinjanjem snel titovko in strgal z nje zvezdo. Mali je ves objokan povedal doma materi o divjaškem postopku policaja, h kateremu je šla mati nato takoj protestirat. Junaški poveljnik pa ji je med grožnjami in kričanjem povedal, da je to storil zato, ker da je «prepovedano nositi uniforme»!!!

Poveljnik se piše Fabretti in je seveda baje tudi med svojimi sovrstniki do skrajnosti osovražen. Toda tudi fašisti in Nemci niso s terorizranjem našega ljudstva ničesar opravili, temveč le na znan in grd način končali. Fabretti se najbrž tega ne spominja več...

Izid tekmovanja za nagradni natečaj lepaka 1. maja 1948

Izid tekmovanja za lepak prvega maja je dal sledeče rezultate:

Prvo nagrado 50.000 lir je prejel tov. Stocchi Romeo, delavec v tovarni Sv. Marka, z lepakom motto: «San Marco».

Drugo nagrado 20.000 lir si delita tov. Bambič Milko in tov. Cassetti Luigi.

Prosimo vse sodelujoče pri natečaju za lepak prvega maja, naj dvignejo nagrade in svoja dela na sedežu odbora za proslavo prvega maja 1948 v ul. Imbriani 5 do vključno 15. t. m.

V primeru, da vzorcev ne dvignejo do 15. t. m., postanejo vzorci last odbora za proslavo prvega maja.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Stavka solidarnosti z italijanskimi delovnimi množicami

„Odločeni, da potolčemo fašistično zločinstvo"

Umor tovariša Planinška je izpričal, da zasledujejo pri nas fašisti iste cilje kakor fašistične bande v Italiji, ki ubijajo italijanske sindikaliste ob podpori De Gasperija in njegovih valptov, raznih Pacclardijev in Saragatov. Z umori in drugimi terorističnimi akcijami hočejo zastrašiti delovne množice in jim tako preprečiti uresničenje njihovih demokratičnih teženj prav v tem času, ko vse najbolje kaže.

To njihovo namero so prav tako dobro kot italijanske delovne množice razumeli tudi pri nas. Vsem je postalo jasno, da je treba njihove namere v kali zatreti, kar je mogoče le z manifestacijami moči, enotnosti in borbenosti delovnega ljudstva, potem ko bi se zaradi pasivnosti okupacijskih oblasti podobni zločini proti delovnemu ljudstvu lahko stalno ponavljali.

Tako so včeraj v vseh tovarnah napovedali enourne stavke in sprejeli ter odposlali brzojavke solidarnosti Splošni italijanski zbornici dela. — *«Fašističnim bandam, katere vspodbuja De Gasperijeva „črna vlada", odgovarjajo delavci enotno»* — so brzojavili delavci ladjedelnice Sv. Marka. — *«Kakor v Italiji tako tudi v Trstu»* — nadaljujejo delavci omenjene ladjedelnice v svoji brzojavki Splošni italijanski zbornici dela — *«fašisti ubijajo delavce. Vašemu odločnemu protestu se pridružujejo delavci člani Enotnih sindikatov ladjedelnice Sv. Marka, solidarni in odločni potolči fašistično zločinstvo».*

Čeprav Delavska zbornica ni imela tudi nič proti temu, da njeni člani stavkajo, tako so vsaj hočeš nočeš morali storiti, so vendar nekateri njeni člani iz uradniških krogov, kakor navadno, bili stavkokazi v času, ko so drugi stavkali. Tako v ladjedelnici Sv. Marka, v tovarni strojev in v ladjedelnicah Sv. Roka. Stavke so se vzdržali *«demokristjani»* in *«akcijski republikanci»*, ki pač na vse mogoče načine podpirajo De Gasperijev črni režim in tako odobravajo fašistično kriminaliteto. Njihovo stavkokastvo pa je seveda pripisovati tudi dejstvu, da ni doslej Delavska zbornica nikoli obsodila fašističnih zločinov proti tržaškemu delovnemu ljudstvu, temveč je s svojo pasivnostjo ter obdolževanjem Enotnih sindikatov, da «zganjajo politiko» le podpirala vse tiste skupinice, ki po direktivah njihovih bogatih gospodarjev s terorističnimi akcijami pomagajo ustvarjati iz našega mesta in ozemlja novi Gdansk. Zato se prav gotovo ne motimo dosti, ko trdimo, da so svojo solidarnost v tem primeru izrazili samo zaradi prestiža, saj niso mogli, potem ko še vedno vztrajno lažejo, da pripadajo Splošni italijanski zbornici dela, ravnati drugače. To potrjuje predvsem dejstvo, da umora tov. Planinška Delavska zbornica ni obsodila.

Kompaktnost delavstva in solidarnost socialistov pri včerajšnji stavki pa je pokazala, da je vsem, ki pošteno mislijo, sramotnega ribarjenja v kalnem, kakor že tri leta počne Delavska zbornica v korist delodajalcev in nosilcev Mashallovega plana, dovolj.

Poti sta namreč le dve: ali braniti interese delovnega ljudstva, ali pa podpirati fašistične bande, ki s pokolji, kakor so jih uprizorili na Siciliji, podpirajo nosilce one svobode, katere si svobodoljubni ljudje ne žele.

1. maj — največji praznik delovnega ljudstva Tržaškega ozemlja!

Umrl je tov. Kariž Cezar

Kot blisk se je v nedeljo raznesla vest v Skednju, da je od kapi zadet umrl na cesti trgovec tovariš Kariž. Saj ga je vsa vas poznala kot vseskozi zavednega Slovenca in poštenega demokrata, ki ni klonil niti pod fašističnim jarmom. Aktiven član narodnih društev je bil že do prve svetovne vojne, v času narodno-osvobodilne borbe se je zavedel, kaj mora po svojih močeh doprinesti za osvoboditev, po osvoboditvi je bil zastopan v sektorskem SIAU in v domačem prosvetnem društvu. Pokojnik je prav te dni obhajal svoj 71. rojstni dan čil in zdrav med svojimi sorodniki. Tovariša Kariža, ki je pripadal starejši generaciji zavednih Skedenjcev, bodo domačini in v javnem življenju ohranili v častnem spominu. Pogreb pokojnika bo danes ob 17 popoldne izpred hiše žalosti v Skednju št. 81 na domače pokopališče.

Otvoritev Ljudskega doma na Proseku

Nova dvorana bo postala središče kulturnega življenja

V nedeljo popoldne ob 16 je prosvetno društvo «Ivan Vojko» slovesno otvorilo svojo novo dvorano na Proseku. Že več mesecev so bili domačini na delu ter so se lotili gradnje z udarniškim delom in nabranimi prispevki. Prejšnje stare prostore so povečali, razširili in opremili novo dvorano z galerijo, da bo imela prostora za okrog tisoč ljudi. Tudi oder so poglobili in bodo na njem lahko predvajali večja dela, kar bo zlasti prav prišlo pri gostovanjih Slovenskega narodnega gledališča iz Trsta.

Na slovesnost je prišlo mnogo domačinov, pa tudi bližnjih okoličanov in ljudi iz Trsta, ki so do kraja napolnili dvorano. V imenu SHPZ je pozdravil društvo tov. Andrej Budal, ki je čestital odboru in vsem tistim, ki so s svojim trudom pripomogli, da dom stoji in nudi proseškemu ljudstvu zbirališče za kulturne prireditve.

«Prosvetno društvo brez dvorane je kakor družina brez strehe», je dejal govornik. Omenil je krivično mejo in pristavil: «Zdaj je naša prva naloga ta, da se ne damo odtrgati od živega narodnega telesa, h kateremu spadamo in da se duhovno in kulturno kar najtesnejše z njim povežemo. Talci in obsojeni niso padali zastonj. Kolikor pa naše pravice še niso izpolnjene, je naša naloga, da se borimo za njihovo popolno izpolnitev».

Govornik je dalje omenil italijanski kulturni jestival v Rovinju in svoboščine, ki jih uživajo Italijani v Jugoslaviji na šolskem in kulturnem področju». Tam se nikoli ne dogaja, da bi italijanske kulturne ustanove bile žrtev napadov šovinističnih skupin, ker takih skupin tam ni». *Primerjal je nato položaj Slovencev v Italiji in na Tržaškem ozemlju pod okupacijsko upravo ter zaključil: «Sedaj, ko imate svojo dvorano, boste lahko v njej peli in igrali, sprejemali kot goste prijateljska društva in SNG. Vaša dvorana bo postala središče novega kulturnega življenja».*

Po govoru je nastopil pevski zbor z več pesmimi in dramska skupina je odigrala enodejanko iz osvobodilne borbe. Pioniji so tudi zapeli dve pesmi in nastopili s kratko igrico. Med posameznimi točkami je igrala domača godba in tudi pozneje pri ljudskem rajanju.

Omenimo naj še, da si je društvo omislilo tudi filmsko aparaturo in ko bo dvorana popolnoma izgotovljena tudi od znotraj, bodo imeli v njej tudi filmske predstave.

Policija preganja demokratično ljudstvo in podpira šoviniste

Aretacija štirih antifašistov. Čuvarji reda in nedovoljeni šovinistični lepaki

V zadnjih dneh, ko se razni šovinistični krožki pripravljajo za nove pustolovščine, ki se vršijo, ali bi naj bile te dni v Trstu, so vedno številnejša tudi izzivanja neperjena proti mirnemu demokratičnemu prebivalstvu. Med eno takih izzivanj lahko štejemo tudi aretacijo, ki jo je izvršila civilna policija preteklo soboto zvečer. Pred kulturnim krožkom «Perossa» pri Sv. Vidu so namreč aretirali tovariše Košuto, Burlo, Colombina in Michelazzija. Omenjeni tovariši so bili tam s svojim avtomobilom in policija jih je po aretaciji izročila vojaškemu oddelku Special Brancha.

Ko po eni strani ne samo da puščajo na svobodi morilce tovariša Planinška, ampak jih hočejo tudi s svojimi uradnimi izjavami popolnoma oprostiti vsake krivde, po drugi strani zapirajo voditelje demokratičnih organizacij ter jih držijo po več dni zaprte brez tehtnih vzrokov. S takim postopanjem daje civilna policija pogum šovinističnim razgrajačem, da vztrajajo v svojih izzivanjih in terorističnih dejanjih.

V zvezi s tem dejanjem naj omenimo še en dogodek. V nedeljo okrog 7.30 zjutraj je v ulici Udine nek mimoidoč človek odtrgal z zidu že napol odtrgan šovinističen plakat «Lega nazionale», kakršne so nalepili ponoči po ulicah središča brez dovoljenja. To je videl civilni policaj, ki nosi št. 1024 in šel za tem človekom. Ustavil ga je na brutalen način in potem prisilil, da je zopet prilepil lepak na prejšnje mesto, čeprav bi ta «mož postave» s pristnim južnjaškim narečjem moral vedeti, da lepaki niso bili dovoljeni in da bi jih moral tudi sam odstraniti. V nasprotju s tem dogodkom pa so dober teden poprej opazili ljudje nekega civilnega policaja, ki je v družbi z nekim civilistom trgal raz zidove lepake 1. maja, čeprav so bili ti dovoljeni.

Gornji primeri nam najlepše prikažejo apolitičnost in nepristranost «čuvarjev reda».

Vsi in vse za 1. maj!

Ravnateljstvo CRDA ne bo več slepomišilo!

Po uradih ravnatejstva CRDA sta včeraj dve nuni prodajali — tako so vsaj rekli — razne vrste časopisiče, podobice in drugo blagoslovljeno robo. Obiskali sta vse pisarne in v svoji sveti vnemi pokrikali tudi v slačilnice in drugam. Pri njunem popotovanju ju ni nihče motil, niti kdo spremljal, kakor sicer predpisuje direkcija za obiske v podjetju nezaposlenih elementov.

Pri vsej stvari končno ne bi nihče imel ničesar proti in nihče ne bi protestiral, če bi se nuni po raznih pisarnah zaklepetali še delj časa, kot sta se, ako se ne bi predobro spominjali, da je prav ravnateljstvo CRDA, spravilo pred sodišče sindikalne predstavnike, «ker da jih nihče spremljal po tovarni ter da niso imeli potrebnega dovoljenja za vstop v podjetje».

* * *

Prav tako je omembe vredno dejstvo, da so vsi hodniki direkcije CRDA, kakor tudi posamezne pisarne «okrašene» s poslednjimi letaki «Lege», ki pozivajo Tržačane, da dajo svoj glas «prisotnosti, čeprav odsotni ob volitvah» v Italiji. Znano je namreč, da je lepljenje in širjenje kakršnih koli letakov po odločbah direkcije najstrožje prepovedano...

Če misli direkcije CRDA, da prepoved lepljenja in širjenja letakov velja le za antifašiste, naj to tudi pristavi k onemu svojemu odloku, če ima toliko poguma.

Slepomišiti pa ji delavstvo ne bo več dopustilo!

Razprava o ukradenih avtih odgodena

Nekakšen prvi del razprave o ukradenih tovornih avtomobilih, ki se je začela prejšnji teden pred višjim zavezniškim sodiščem, se je včeraj zjutraj zaključila s tem, da so oprostili v izreku pravdoreka obtoženca Bonazzo. Takoj na začetku razprave je uradno imenovani odvetnik Camber, branilec obtoženih nemških ujetnikov, predlagal, naj bi odgodili sodno razpravo tako, da bi lahko predložil sodišču zdravniška spričevala, ki bi dokazala, da sta bila oba Nemca pri zaslišavanju na policiji pretepana. S tem bi odvetnik poskušal dokazati, da sta izjavi, ki sta jih dala ujetnika na policijskem zaslišavanju, bili izsiljeni. Odvetnik Sblattero, branilec Bonazze, je pa predlagal, naj bi sodišče ukinilo sodni postopek proti njegovemu klientu in naj bi ga oprostilo. Zadnji predlog je sodišče sprejelo. Tako je zagovornik v svojem govoru orisal obtoženčev položaj, ki se razlikuje od onega Nemcev, ki sta obtožena tatvine, in ostalih civilistov ki se morajo zagovarjati zaradi nakupa ukradenega blaga. Zagovornik je dokazoval, da je Bonazza, ki se mora zagovarjati, ker je sodeloval kot posredovalec pri kupčijah, preprost mladenič. Ta naj bi podpisal zapisnike na policiji, ne da bi se sploh zavedal kaj dela, še manj pa da bi sodeloval pri nečednih poslih. Sodišče je ugodilo odvetniku in oprostilo obtoženca.

Danes razprava proti Pandullu

Danes se pred višjim zavezniškim sodiščem začne sodna razprava proti tov. Pandullu Ferrucciu uredniku «Lavoratora». Tudi on je obtožen, da se je udeležil manifestacije, za katero oblasti niso dale dovoljenja in da se je upiral policiji. Brani ga odvetnik Kaluža.

Mnogo kokodakanja malo jajc

Stab tukajšnje Lege je že nekaj dni pred nedeljo mobiliziral vse svoje sile za podpisovanje svoje resolucije. Po časopisju so najavili cel kup gnezd, kjer so zbirali podpise, po mestu so s pomočjo civilne policije nalepili in raztrosili neavtorizirane letake, končno so se še poslužili nekakih rac o bližnjem prihodu italijanskih karabinerjev v Trst. Toda manever ni uspel, Tržačani so pokazali, da jih sakramensko malo briga delovanje Lege in njenih priganjačev. Celo na zloglasnem Akvedotu, shajališču golobradih tolp šovinističnih banditov, kjer so postavili nekako pisalno mizico v senci kostanjev in zastave, so v urah najživahnejšega prometa privabili le nekaj kalinov. Ves čas se je tu okrog mizice gnetlo največ do deset mladičev. Malo več je bilo pri propagandni agenturi trgovini Capitanio na trgu Malta. Tam je ob zvokih starih pesmi stalo v nedeljo opoldne morda štirideset oseb, ki so čakale na pomnoževanje svojih podpisov. Na sedež liberalne stranke so vsakih pet minut prišle morda skupno z otroci po tri osebe. S sedeža te stranke, kakor tudi drugod, so metali podnevi liste, za katere se pa nihče ni zmenil. Druga gnezda, kjer so pobirali podpise, pa so bila še mnogo bolj nesrečna in to čeprav je bila nedelja. Popoldne pa so jo ljudje mahnili na sprehode, pisarji po gnezdih pa so medtem imeli dovolj časa za daljši «pisolotto». Še slabši pa je bil včerajšnji dan za Lego nazionale. Številna zbirna središča podpisov so še bolj zapadla v mrtvilo, čeprav so hreščali zvočniki. Razlika je bila edino le v tem, da so pometači počistili mesto Leginih papirčkov. Na stojnico na Akvedotu pa so promenadni tiči lahko v hitrici še enkrat vrgli svoje podpise na pole papirja.

USTANOVNI ČLANI

Dijaške Matice so postali

Prosvetno društvo «Vojko Šmuc» — Vicolo Ospedale Militare.

Zadruga prodajalcev kuriva z. o. z. — Trst.

Prosvetno društvo «Marij-Matjašič Milan — Barkovlje.

Dobro izplačani izzivači

V nedeljo zvečer so pri Sv. Alojziju dobro znani izzivači nalepili zelono-bele-rdeče lepake, na katerih stoji, da «naj živi demokratična in svobodna Italija». Potem so ves večer patrulirali in kontrolirali, da bi v primeru, če bi jim kdo lepake trgal, uprizorili incidente, katerih se hoče onim, ki so jih poslali.

Prebivalstvo Sv. Alojzija je omenjene lepake sprejelo brez razburjenja, saj kot pošteni demokratje ne žele drugega kot «svobodno in demokratično Italijo» za svojo sosedo.

Po na ta način neuspeli akciji, so si morali golobradci z «Akvedota» izmisliti nekaj drugega. Včeraj zvečer so šli in začeli obmetavati z blatom omenjene lepake, katere so sami prej nalepili, da bi tako vendarle dosegli svoj namen.

Toda tokrat se jim je izzivanje slabo obneslo. Ljudje, ki so jih pričakali, so jih vprašali, zakaj ne marajo svobodne in demokratične Italije. Ker pa golobradci niso naši pravega odgovora, so jo morali naglih krač odkuriti. Pri «zračenju» nekaterih, ki pa le niso bili dovolj urni, so našli mladeniči iz Sv. Alojzija zavoje letakov, ki jih v poslednjem času razširja «Lega».

ŠE NEKAJ O LETAKIH

V nedeljo popoldne okrog 16.45 je šla izvidnica civilne policije po ulici Lorenzetti. Tam so našli na tleh vrsto letakov demokratične vsebine, o katerih se je zdelo, da jih je nekdo vrgel iz III. nadstropja hiše št. 24. Šli so v hišo in tam aretirali 44-letno Ano Tanca, ki je doma iz Sardinije. Kot vzrok za aretacijo so navedli, da se je obregnila na nje, ko so jo vprašali za pojasnilo glede letakov. Zopet en primer kako se briga policija za nedovoljene letake z demokratično vsebino, dočim lahko Lega nazionale preplavlja mesto s svojimi šovinističnimi in hujskaškimi lističi, ne da bi policija niti najmanj skušala to preprečiti.

Tatovi — akrobati na delu

Preteklo soboto zvečer so tatovi vlomili v stanovanje Dominica Maria v ul. Denzo 10. Nekje so iztaknili lestvo, ki so jo prislonili k balkonu I. nadstropja na zadnji strani hiše in od tam vlomili šipo v stanovanje. Tako so prišli v sobo podnajemnika Sfoiligoja, ker so našli v omari skritih v neki kuverti 185.000 lir v bankovcih po 10 tisoč, 5 tisoč in tisoč lir. Zadovoljni s tem plenom, so tatovi odšli in policija je seveda prišla prepozno.

Včeraj zjutraj okoli 0.45 so tatovi vlomili v stanovanje 40-letnega Corsija Edvarda v ul. Doda 9. Najprej so splezali skozi okno v stranišče, od koder so vlomili vrata v kuhinjo in od tam v stanovanje. Iz spalnice so pobrali le 7 cevni radio, en jopič ter več kosov obleke in čevljev. Cors. ima preko 35 tisoč lir škode.

Zopet strelivo

Delavci, ki kopljejo ruševine v ul. Romolo Gessi za račun mestne občine, so našli včeraj ob 17 pri kopanju ob hiši št. 26.50 sarčerjev z naboji za puško modela 91 italijanskega tipa in en naboj za strojnico kalibra 20 mm.

DAROVI IN PRISPEVKI

Za sirote padlih partizanov daruje Križmančič Ivanka iz Bazovice 500 lir namesto cvetja na grob pok. Antona Križmančiča.

Za Bruno Unašič daruje ASIZZ 500 lir.

Za partizanski kongres ZPP Občine 30.000 lir, uredniki Primorskega dnevnika 10.000, SIAU Skedenj, Sv. Ana, Kolonkovec 4.392, Pahor Draga 2000, K. K. Tiskarjev 1.400, Pristaniška skupina delavcev 6.990, nabrano v listo 206 1.665, nabrano pri K. K. Kraljiču 2.338, ZPP Greta 3.030, N. N. 1000, ZPP Občine še 5.620.

Odboru za proslavo 50-letnice padriškega pevskega zbora darujejo svatje na poroki Milana Grgiča in Marije iz Padrič 750 lir.

FIZKULTURA

Magdalena si je zaslužila zmago in se priključila Škednju

Škedenj je s svojim neodločenim izidom prisiljen deliti prvo mesto z Magdaleno - Dreher tik za prvima enajstoricama

Kdo bi pričakoval takih nedeljskih izidov. V vseh tekmah je bilo kar 33 golov, kar je morda tudi rekord svoje vrste. Najbolj se veseli uspeha Magdalena, ki je v odlični formi premagala ekipo Ponziane B. Skedenj pa je potrt. Zmagoval je v krasni igri do 44 minute in prav pred koncem je padel odločilen gol za domačine, ki jim je prinesel eno točko. Krivec tega je sicer odlični igralec Škednja, ki je v nedeljo igral kot levi branilec. Bil je ves čas igre neprodoren zid, toda prav pred koncem je bil avtor avtogola. Grenko, pač za one, ki so mislili, da imajo že obe točki.

Dreher pa si je zopet zaslužil dve točki in sicer v borbi z obličnim Piranom. Ta enajstorica, ki je v začetku prvenstva bila precej slaba, se iz dneva v dan zboljšuje in uspehi so vidni. Premagati Piran z odličnim Segalom v vratih ni lahka stvar in vendar je Dreher dokazal, da je tudi to mogoče. Tudi Sv. Ana se približa najboljšim. Posebno po nedeljski tekmi lahko sklepamo, da je v najboljši formi in da pripravlja presenečenje marsikateri ekipi. Milje pa se je znesla nad Rojanom in jo odpravila kar s 4:0. Ižola pa je zmagala nad Montebellom in ga tako prisilila, da si ohrani mesto prav na skrajnem koncu kvalifikacijske lestvice. Nesrečen, da je imela smolo Nabrežina, ki je morala kloniti proti avtoritativni Aurori.

Kakor se zdi, se pričenja ostra borba za prvo mesto, kakor tudi za obstoj v tej ligi. Jasno je, da se bo borba za prvo mesto predvsem odigravala med Škednjem, Magdaleno in Dreherjem. Ne smemo pa pozabiti Sv. Ano, Ižolo in Piran, ki skušajo približati se prvim, toda se jim poizkusi večkrat ponesrečijo.

Izidi so sledeči: Aurora-Nabrežina 2:0; Magdalena-Ponziana B 3:1; Umag-Skedenj 3:3; Milje-Rojan 4:0; Dreher-Piran 3:1; Ižola-Montebello 3:1; Koštalunga-Pristaniščniki 2:1; Sv. Ana-Tovarna strojev 4:1.

Propad Škednja po zaslugi Tomažiča

Tomažič in Col ILVA prihajata vedno bolj do veljave. Skedenj je v nedeljo popustil, isto tako DSZ ES. Sv. Alojz pa si je proti koncu igre, potem ko je ostal s tremi igralci, dopustil odnesti zmago, ki bi v nasprotnem primeru ostala njegova.

Izidi so sledeči: Tomažič-Skedenj 60:30; Col ILVA-DSZ ES 59:40; Skoljet-Sv. Alojz 38:30.

V okrožnem prvenstvu ženskih ekip je Skorklja odpravila Flent s 17:9.

Rebula zmagovalec kolesarske dirke

V nedeljo je bila v organizaciji ZDTV kolesarska tekma v dolžini proge približni 100 km. Zmagal je Rebula pred Sosičem v 2.17'. Tretje mesto je zavzel Česen (Sv. Ivan), 4. Pekinrič (Olimpia), 5. Čok (Sv. Ivan), 6. Piazza (UCT), 7. Di Luciano (Arzenal) itd.

Predprvenstveni turnir v odbojki

V nedeljo se je na igrišču Tomažiča začel predprvenstveni turnir v odbojki v organizaciji ZDTV. Pri tem turnirju sodeluje 12 ekip. Turnir je obenem najlepši trening za prvenstvo, ki bo v kratkem sledilo. Na splošno je bilo opaziti izboljšanje igre in pa trening poedinih ekip. Na tem turnirju sodelujejo tudi dijaki slovenskih srednjih šol v Trstu, ki igrajo šele prvič in zato ni čudno, če so izgubili proti Sv. Marku, ki je znana kot ena izmed najboljših ekip. Vendar pa s treningom in dobro voljo bodo tudi dijaki dosegli boljše uspehe.

Izidi so sledeči: Sv. Marko-Dijaki 2:0 (15:4, 15:4); DSZ ES-Lonjer 2:0 (15:9, 15:2); Tovarna strojev-Elektra 2:0 (15:5, 15:7); Tiskarji-Sv. Ivan 2:0 (15:0, 15:5). Barkovlje-Skorklja 2:1 (15:7, 15:13, 7:15); Greta-Tomažič 2:0 (15:5, 15:3).

Prosek ima svoje športno igrišče

V nedeljo so na Proseku fizkulturniki imeli svoj praznik. Po dolgih mesecih dela so si vaščani, posebno pa mladi fizkulturniki zgradili novo športno igrišče.

Tik ob novi cesti je lep prostor dolg 90 m in širok 60, ki je bil po trdem delu spremenjen v lepo nogometno igrišče.

Okoli 16 sta na novo igrišče ob zvokih domače godbe pritekli enajstorici Primorja P.K. in Col ILVE. Predstavnik Zveze društev za telesno vzgojo je v kratkih besedah orisal delo pri novem igrišču in se fizkulturnikom zahvalil za njihovo delovanje, kajti oni so pripomogli s svojim dolom, da ima tudi Prosek svoje igrišče, kjer bo v bodoče vzgajališče novih fizkulturnikov.

Po izmenjavi lepih šopkov cvetic sta enajstorici pričeli z nogometno tekmo za okrožno nogometno prvenstvo. Zmagalo je Primorje P.K. s 5:1. Odlični so bili igralci Primorja, posebno pa napadalna petorica, medtem ko so bili igralci Zoll ILVA dobri predvsem halfi posebno pa Vardabasso.

KOLEDAR

Torek 13. aprila
Ida, Jarmila
Sonce vzhaja ob 5.21, zahaja ob 18.48. Dolžina dneva 13.27.
Luna vzhaja ob 7.16, zahaja ob 23.37.

Jutri 14. aprila
Valerijan, Junoš

Spominski dnevi

1930 je umrl V. V. Majakovski, sovjetski skladatelj. Rodil se je 1893 leta.

1945 je bila v Splitu sestavljena prva vlada LR Hrvatske.

1945 je bila prebita sovražna fronta v Sremu.

PRESKRBA

Dodatek sladkorja. Danes 13 t. m. bodo deliti v mestu in podeželju dodatek sladkorja na odrezke sladkorja za mesec april 1948. Konec razdeljevanj 30. t. m. Cena v mestu 250, v podeželju 252 lir za kg.

Dvig nakazil. Do danes morajo vsi razdeljevalci živil dvigniti pri občinskem prehranjevalnem uradu nakazila za sladkor in milo.

Isto naj store vodje podeželskih prehranjevalnih uradov pri Sepralu.

ENOTNI SINDIKATI

Prevozniška stroka. Danes ob 19 seja upravnega odbora na sedežu.

Kemična stroka. V sredo ob 18 seja upravnega odbora na sedežu.

Higienska stroka. V sredo ob 20 seja upravnega odbora na sedežu.

Kino in gledališče. V petek 16. t. m. ob 10.30 seja upravnega odbora na sedežu.

Tovarniška zadruga ES v ul. Zonta 2 sporoča vsem delavcem, ki so nabavili obuvala, da so garantirana po kakovosti in materjalu. V primeru napak bodo obuvala popravljena oziroma zamenjana.

V teh dneh so prispele nove pošiljke ženskih, moških in otroških navadnih in letnih čevljev najboljših znamk in kakovosti. Nadaljuje se prodaja oblačil in blaga tudi na obroke.

OBČNI ZBOR PEKOV bo v danes 13 t. m. ob 17 v ul. Conti št. 11.

RAZNO

Delitev birovega drožja (trebe). V torek za Domjo in Prosek, v sredo od št. 101 do 140 ter Padriče, v četrtek od 141 do 190 ter za Gropado, v petek od 191 do 270 ter za Gec, v soboto od 1 do 29 ter za Boršt, v nedeljo za Bazovico.

Cesta zaprta za promet. Mestna občina sporoča, da ostane 30 dni zaprt za promet del ceste med Vrdelco, točneje pri gostilni Suban pa do križišča Lonjerske ceste zaradi popravila.

Prošnje za delitev obrtnih lokalov v občinskih hišah. Mestna občina sporoča, da sprejema do 17. t. m. prošnje za dodelitev obrtnih lokalov v občinskih hišah v Vrdelci Timinjan, Brendežija in Farneto. Prošnje je oddati v sobi št. 44 občinske palače.

Prosvetno društvo «Simon Jenko» ima danes ob 20.30 svoj običajni sestanek z zanimivim predavanjem tov. Draga Godine.

Prosvetno društvo «Vojka Šmuc» vabi nocoj ob 20 na običajni članski sestanek s predavanjem, VOM št. 2. Pridite vsi

PROSVETNO DRUŠTVO V ŠKEDNJU javlja, da vsi oni glasbeniki, ki niso utegnili do 10. t. m. predložiti pesmi za natečaj narodnih popevk, lahko iste predložijo do prve seje razsodišča, ki se bo sestalo v petek 16. t. m.

KINO

KINO OB MORJU. 15.30: «Ponoči na vrsti», V. Gioi, G. Morlay.
FILODRAMMATICO. 15.45: «Vsakemu svoje», Olivia De Havilland, John Lund.
FENICE. 14.00: «Ninočka».
ALABARDA. 16.00: «Dve sestri iz Bosbona», K. Grayson, J. Allyson.
IMPERO. 14.00: «Usodna dolina».
NOVO CINE. 15.30: «Zavojevalec Mehike», P. Muni, B. Davis.
SAVONA. 16.00: «Železna krinka», Joan Benett, Louis Howard.
GARIBALDI. 15.30: «Surova sila», Burt Lancaster.
RADIO. 15.30: «Se skupaj», Irene Dunne, Charles Boyer.
ITALIA. 16.00: «Ona, ki jo nisem smel ljubiti», Claudette Colbert, Don Ameche.
ARMONIA. 15.00: «Velika iluzija», J. Gabin, E. Strohèim.
MASSIMO. 15.00: «Balalajka», J. Massey, N. Eddy.
IDEALE. 14.30: «Smrt ob zori», J. Cagney, C. Raft.
CENTRALE. 14.00: «Sirena džungle», B. Crabbe in A. Corio.

* * *

KINO NA OPČINAH. Danes: «Zemlje za osvajače».

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Četrtek 15. aprila:
K. Simonov: «RUSKO VPRAŠANJE». Gostovanje v prosvetnem domu na Opčinah. Začetek ob 20.

Petek 16. aprila:
K. Simonov: «RUSKO VPRAŠANJE». Gostovanje v prosvetnem domu na Kontovelu. Začetek ob 20.

Sobota 17. aprila ob 20:
K. Simonov: «RUSKO VPRAŠANJE». Gostovanje pri Sv. Ivanu (S. Skamperle).

Nedelja 18. aprila ob 16 in 20:
O' Neill: ANA CHRISTIE». Gostovanje v prosvetnem društvu v Nabrežini.

Ponedeljek 19. aprila ob 20; 20:
Goldoni - Rupel: «PRIMORSKE ZDRAHE». Gostovanje v Domu kulture v Skednju.

PROSIMO TOČNOSTI!

GLEDALIŠČE VERDI

Nocoj ob 20.30 bo igralska družina Ferratti-Scelzo-Cortese Marchio nastopila s Shawovo «Candido». Jutri bo družina igrala Giraudouxovo «Anfitrione 38».

GLEDALIŠČE ROSSETTI

Nocoj ob 20.30 bo zadnja predstava Massenetove «Manon». Igralci bodo isti, kot pri prejšnji predstavi.

Danes zjutraj bodo pri glavni gledališki blagajni začeli prodajati vstopnice za zadnjo predstavo «Fausta», ki bo v četrtek ob 20.30. Nastopili bodo isti pevci kot pri prejšnji predstavi. Dirigent bo Josip Podestà.

Radijski sporedi

TRST II (m 203,6, Kc 1474)

v torek 13. aprila

7.29. Otvoritev. 7.30. Koledar. 7.35. Jutranja glasba. 7.45. Napoved časa in poročila. 11.29. Otvoritev. 11.30. Reproducirana glasba. 12.00. Predavanje: «Sodobna Anglija». 12.10. Skladbe slovanskih skladateljev. 12.45. Napoved časa in poročila. 13.00. Lahka glasba. 13.30. Operne arije. 14.00. Dnevni pregled tiska. 14.15. Pestra glasba. 17.29. Otvoritev. 17.30. Plesna glasba. 18.00. Zgodovinsko predavanje. 18.15. Folklorna glasba raznih narodov. 18.45. Dvorak-ove komorne skladbe. 19.00. Mladinska oddaja. 19.30. Lahka glasba. 19.45. Napoved časa in poročila. 20.00. Znani valčki. 20.25. Rossini-jeva orkestralna dela. 20.45. Slovenska književnost. 21.00. Slušna igra. 21.30. Ritmična glasba. 22.00. Simfonični koncert. 22.45. Plesna glasba. 23.15. Napoved časa in poročila. 23.30. Citanje jutrišnjih sporedov. 23.35. Polnočna glasba. 24.00. Zaključek.

Rojstva, smrti in poroke

Dne 12. aprila 1948 se je rodilo 11 otrok, umrlo je 14 ljudi, poročala pa je bilo 10.

CERKVENE POROKE: težak Jože Švara in zasebnica Jožica Bevk, urednik Jurij Piemontesi in prodajalka Giglioia Spetti, ameriški vojak M. Charles Burch in natakarica Marija Megna, trgovec Renato Bignolini in urednica Nicolina Zangrando, železničar Alfred Barbiero in šivilja Cociani, rizer Alojz Cassetti in delavka Laura Bastiani, težak Anton Gregori in zasebnica Silvestra Žagar, mizar Bruno Pertot in šivilja Albina Benedetti, urednik Viktor Žnidarič in zasebnica Marija Cattunar, mehanik Silvij Ponton in zasebnica Jožica Piccione.

UMRLI: 54-letni Jože Raspudić, 2 meseca st